SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2169

av Jennifer Merelaid Hankins m.fl. (V)

Flyktingpolitik

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut....2

1 Inledning....4

2 Människor på flykt....5

2.1 Flyktingkonventionen....5

2.2 Öka antalet kvotflyktingar....6

3 EU:s migrationspolitik....6

3.1 Förändra EU:s migrations- och asylpakt....6

3.2 Stoppa externaliseringen av EU:s flyktingpolitik....8

3.3 Säkra och lagliga vägar till Europa....8

3.4 Gränsbevakning och räddningsinsatser....9

4 En human och rättssäker utlänningslagstiftning....9

4.1 Permanenta uppehållstillstånd som huvudregel....10

4.2 Medborgarskap – en väg till full delaktighet....10

4.3 Migrationsverkets handläggningstider....11

4.4 Humanitära uppehållstillstånd....12

4.5 Villkoren för asylsökande och personer med tillfälligt skydd....13

5 Barn, unga och rätten till en ny prövning....14

5.1 Stoppa utvisningarna av unga vuxna....14

5.2 Stärk skyddet för andra unga som vuxit upp i Sverige 15
5.3 Möjlighet till ny prövning efter utvisning vid stark anknytning till Sverige 16
6 Hbtqia-personers och kvinnors rättigheter i asylprocessen 16
6.1 En rättssäker asylprövning 17
6.2 Kvinnors rättigheter i migrations- och asylprocessen 18
7 Familjeåterförening 19
8 Återvändande och verkställighetshinder 20
8.1 Avskaffa de kraftigt höjda återvandringsbidragen 21
8.2 Praktiska verkställighetshinder 21
9 Återinför möjligheten till spårbyte 22
10 En sammanhållen översyn av utlänningslagstiftningen 22

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör öka mottagandet till minst 5 000 kvotflyktingar per år samt kompensera för det mottagande som inte kunnat genomföras under 2026 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att förändra EU:s migrations- och asylpakt i syfte att stärka asylrätten, rättssäkerheten och en solidarisk ansvarsfördelning samt se över det svenska genomförandet för att fullt ut tillvarata det nationella handlingsutrymmet för att stärka skyddet för asylsökande och andra människor på flykt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för att avveckla avtal med tredjeländer som syftar till att hindra människor från att söka asyl i EU och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för fler lagliga och säkra vägar till skydd, bl.a. genom att möjliggöra asylvisum och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen åter bör göra permanenta uppehållstillstånd till huvudregel och införa rättssäkra övergångsbestämmelser för personer med tidsbegränsade tillstånd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över och ändra de senaste årens skärpningar av medborgarskapslagen samt säkerställa rimliga och rättssäkra identitetskrav och övergångsbestämmelser för redan ingivna ansökningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en konkret handlingsplan för att förkorta Migrationsverkets handläggningstider och minska ärendebalanserna, inklusive en översyn av behovet av ökade eller omfördelade resurser, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återinföra en bredare möjlighet till uppehållstillstånd av humanitära skäl, med särskild hänsyn till barns och ungas anknytning, och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förbättra levnadsvillkoren för asylsökande och personer med tillfälligt skydd, bl.a. genom höjd dagersättning, rätt till språkundervisning och möjlighet att arbeta, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör stärka barns rättssäkerhet i asylprocessen genom att tydliggöra barnspecifika former av förföljelse och säkerställa barnanpassade asylutredningar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som förhindrar att unga som tidigare beviljats uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning som barn utvisas till följd av att de uppnått vuxen ålder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som stärker möjligheterna till uppehållstillstånd för unga som kommit till Sverige som barn och utvecklat en stark anknytning till landet, däribland ensamkommande unga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör möjliggöra en ny individuell prövning av uppehållstillstånd för personer som

tidigare utvisats eller lämnat Sverige och som har stark anknytning eller nära familjeband till landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör stärka rättssäkerheten för hbtqia-personer i asylprocessen med utgångspunkt i de brister som uppmärksammats av RFSL och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att stärka kvinnors rättssäkerhet och skydd mot könsrelaterad förföljelse och våld i migrations- och asylprocessen, inklusive skyddet vid brusten anknytning till följd av våld eller andra allvarliga kränkningar, och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att stärka rätten till familjeåterförening och undanröja de hinder som försvårar för familjer att återförenas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör upphäva reformen om kraftigt höjda återvandringsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör möjliggöra uppehållstillstånd vid långvariga praktiska verkställighetshinder utanför den enskildes kontroll och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återinföra möjligheten till spårbyte och se över konsekvenserna för dem som drabbats av avskaffandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en sammanhållen översyn av utlänningslagstiftningen i syfte att skapa ett tydligare, mer rättssäkert och humant regelverk och tillkännager detta för regeringen.

1 Inledning

Vänsterpartiet vill ha en mänsklig och välkomnande flyktingpolitik. Alla ska ha möjlighet att söka skydd undan förföljelse och förtryck och få sina skyddsskäl prövade på ett rättssäkert sätt. I en tid då asylrätten begränsas i Sverige och Europa står vi fast vid rätten till skydd och trygghet.

I vårt Sverige är migration naturligt och självklart. Människor på flykt ska kunna hitta en fristad, familjer ska kunna återförenas och människor ska kunna studera, arbeta eller påbörja ett liv med den de älskar. För att detta ska bli verklighet behövs en flyktingpolitik som sätter mänskliga rättigheter främst och ger människor långsiktig trygghet och goda förutsättningar att etablera sig i samhället.

2 Människor på flykt

Krig, förföljelse och politiskt förtryck tvingar människor att lämna sina hem. Ojämlikhet, fattigdom och klimatförändringar förvärrar utsattheten och bidrar till konflikter och fördrivning. Enligt UNHCR befann sig omkring 117,8 miljoner människor på flykt i världen vid slutet av 2025. Av dessa var uppskattningsvis 45 miljoner barn, motsvarande 38 procent. Merparten av världens flyktingar tas emot i låg- och medelinkomstländer, ofta i närområdet till de länder som människor tvingats fly från.

Samtidigt som vi arbetar för ett värdigt mottagande måste vi bekämpa orsakerna till flykt. Vapenhandeln bidrar till krig och förstörelse, och Sverige har ett ansvar genom sin vapenexport. Klimatförändringarna slår sönder människors möjligheter att leva i sina hemtrakter och förstärker konkurrensen om naturresurser. Den rika delen av världen måste ta sitt ansvar både för att förebygga fördrivning och för att ge skydd åt dem som tvingas fly.

2.1 Flyktingkonventionen

FN:s flyktingkonvention från 1951 och dess tilläggsprotokoll från 1967 är grundläggande för det internationella flyktingskyddet. Konventionen skyddar människor med välgrundad fruktan för förföljelse på de grunder som anges där. Skydd mot risker till följd av väpnad konflikt kan också följa av andra internationella åtaganden och EU-rätten. Förbudet mot att återsända människor till förföljelse, tortyr eller annan omänsklig behandling måste alltid upprätthållas.

Samtidigt omfattar flyktingkonventionen inte alla människor som tvingas lämna sina hem. Fattigdom, svält, sjukdom och klimatrelaterad fördrivning ger inte i sig flyktingstatus, även om de humanitära behoven kan vara mycket stora. Vänsterpartiet ser därför konventionen som en grundläggande miniminivå för skydd, inte som ett

argument för att stänga människor ute. Möjligheterna till uppehållstillstånd av humanitära skäl behöver stärkas.

2.2 Öka antalet kvotflyktingar

Vidarebosättning genom FN:s flyktingorgan UNHCR ger särskilt utsatta flyktingar en laglig och säker väg till skydd och är en viktig del av den internationella ansvarsfördelningen, vilket också framhålls i FN:s globala flyktingramverk.

Sverige tog tidigare emot 5 000 kvotflyktingar per år, men Tidöregeringen minskade antalet till 900. Vänsterpartiet motsätter sig denna kraftiga minskning och att urvalet styrs av förväntad integrationsförmåga i stället för skyddsbehov. Särskilt anmärkningsvärt är att regeringen under 2026 inte ens lyckats säkerställa mottagandet av de 900 kvotflyktingarna. På grund av regeringens fördröjning av besked beräknas endast omkring 350 personer kunna tas emot under innevarande år.

Sverige behöver ta ett större internationellt ansvar och som ett första steg återgå till ett mottagande av minst 5 000 kvotflyktingar per år. Regeringen bör dessutom kompensera för det mottagande som inte kunnat genomföras under 2026 genom att öka kvoten under kommande år. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3 EU:s migrationspolitik

EU:s migrationspolitik påverkar och styr i stor utsträckning den svenska flyktingpolitiken. Under lång tid har utvecklingen inom EU gått mot alltmer restriktiva regler, förstärkt gränsbevakning och ökade hinder för människor som söker skydd undan krig, förföljelse och förtryck. I stället för att skapa säkra vägar till Europa och en rättvis fördelning av ansvaret mellan medlemsländerna har EU i allt större utsträckning prioriterat åtgärder för att hålla människor på flykt utanför unionens gränser.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till denna utveckling. Vårt övergripande mål är ett europeiskt samarbete som värnar asylrätten och grundläggande mänskliga rättigheter, fördelar ansvaret solidariskt mellan medlemsländerna och ger människor på flykt verkliga möjligheter att söka skydd. Sverige ska vara en tydlig röst för en mer human och rättssäker migrationspolitik inom EU.

3.1 Förändra EU:s migrations- och asylpakt

EU:s migrations- och asylpakt innebär omfattande förändringar av det gemensamma europeiska asylsystemet. Vänsterpartiet har motsatt sig stora delar av pakten, som enligt vår mening riskerar att ytterligare försvaga asylrätten och rättssäkerheten för människor på flykt.

Genom utökade gränsförfaranden, snabbare prövningar och ökade möjligheter att hålla människor i förvar riskerar asylsökande att få sina skyddsskäl prövade under förhållanden som inte garanterar en rättssäker och individuell bedömning. Särskilt allvarliga är konsekvenserna för barn och andra människor i utsatta situationer. Pakten riskerar också att leda till att fler människor under lång tid hålls i lägerliknande förhållanden vid EU:s yttre gränser.

Samtidigt löser pakten inte det grundläggande problemet med den ojämna ansvarsfördelningen mellan medlemsländerna. Länder vid EU:s yttre gränser riskerar även fortsättningsvis att få bära ett oproportionerligt stort ansvar, samtidigt som andra medlemsländer kan bidra ekonomiskt i stället för att ta emot människor på flykt.

Vänsterpartiet anser att EU:s migrations- och asylpakt behöver förändras i grunden. Det gemensamma regelverket måste garantera en individuell och rättssäker asylprövning och en solidarisk ansvarsfördelning mellan medlemsländerna.

Vänsterpartiet motsatte sig regeringens genomförande av EU:s migrations- och asylpakt i svensk rätt under 2026. Regeringen valde att använda genomförandet för att ytterligare begränsa möjligheterna till skydd och anpassa den svenska lagstiftningen till EU-rättens miniminivå. Detta trots att pakten lämnar ett nationellt handlingsutrymme att utforma delar av regelverket på ett mer humant och rättssäkert sätt.

Vänsterpartiet delar den kritik som Lagrådet och flera remissinstanser riktat mot regeringens förslag. Att ensidigt sträva efter lägsta möjliga skyddsnivå, utan tillräckliga analyser av konsekvenserna för rättssäkerheten, människors trygghet och möjligheterna till integration, är inte en hållbar migrationspolitik. Regeringens genomförande riskerar att ytterligare försvåra för människor med skyddsbehov att få en rättssäker prövning och skapa en trygg framtid i Sverige.

Vänsterpartiet anser att Sverige bör verka för att förändra EU:s migrations- och asylpakt i syfte att stärka asylrätten, rättssäkerheten och en solidarisk ansvarsfördelning mellan medlemsländerna. Samtidigt behöver det svenska genomförandet av pakten ses över så att det nationella handlingsutrymmet fullt ut tas till vara för att stärka skyddet för den enskilde. Det handlar bland annat om att säkerställa en individuell och rättssäker

asylprövning, tillgång till rättsligt biträde under hela asylprocessen och värdiga mottagningsvillkor utan oproportionerliga inskränkningar i individers rättigheter.

Svensk lagstiftning ska inte utformas med EU-rättens miniminivå som politiskt mål, utan med utgångspunkt i asylrätten, internationella åtaganden och grundläggande mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.2 Stoppa externaliseringen av EU:s flyktingpolitik

En allt större del av EU:s migrationspolitik handlar om att förhindra människor från att nå unionens territorium och därmed få möjlighet att söka asyl. Genom överenskommelser med länder utanför EU flyttas ansvaret för människor på flykt till stater där respekten för mänskliga rättigheter och rättssäkerheten i många fall är mycket bristfällig.

Vänsterpartiet motsätter sig denna externalisering av flyktingpolitiken. Samarbeten med exempelvis Turkiet och Libyen har visat vilka allvarliga konsekvenser det kan få när migrationskontroll prioriteras framför människors rättigheter. Människor riskerar att utsättas för våld, godtyckliga frihetsberövanden, exploatering och omänskliga levnadsförhållanden.

EU:s bistånd och internationella samarbeten får inte användas som påtryckningsmedel för att förmå andra länder att stoppa människor från att söka skydd. Inte heller får systemet för vidarebosättning användas som ett verktyg för att förhandla fram avtal som syftar till att hålla flyktingar borta från Europa. Vidarebosättning ska utgå från människors skyddsbehov och ske i nära samarbete med UNHCR.

Vänsterpartiet anser att Sverige aktivt bör motverka överenskommelser som undergräver asylrätten och verka för att EU:s samarbete med tredjeländer fullt ut respekterar internationell rätt och mänskliga rättigheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.3 Säkra och lagliga vägar till Europa

För människor som flyr från krig och förföljelse är möjligheterna att ta sig till Europa på laglig och säker väg mycket begränsade. Visumkrav, transportörsansvar och andra gränshinder innebär att människor som behöver internationellt skydd i praktiken ofta saknar möjlighet att nå ett land där de kan få sina asylskäl prövade.

Detta tvingar människor att ta farliga vägar och gör dem beroende av människosmugglare. Tusentals människor har förlorat livet under försök att ta sig över Medelhavet. Vänsterpartiet anser att EU:s migrationspolitik måste inriktas på att rädda liv och skapa fler lagliga och säkra vägar till skydd, i stället för att göra det allt svårare och farligare för människor att söka asyl.

En viktig åtgärd är att möjliggöra införandet av asylvisum, så att människor kan ansöka om tillstånd att resa till ett EU-land för att där få sina asylskäl prövade. Även EU:s visumregler och transportörsansvar behöver ses över så att de inte i praktiken hindrar människor från att söka internationellt skydd. Vidarebosättning genom UNHCR och förbättrade möjligheter till familjeåterförening är andra viktiga lagliga och säkra vägar som behöver stärkas. Dessa får dock aldrig ersätta den individuella rätten att söka asyl.

Vänsterpartiet anser därför att Sverige inom EU aktivt bör verka för fler lagliga och säkra vägar till skydd, bland annat genom att möjliggöra asylvisum. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.4 Gränsbevakning och räddningsinsatser

EU:s alltmer militariserade gränsbevakning har bidragit till en utveckling där kontroll och avvisningar prioriteras framför skydd och mänskliga rättigheter. Uppgifter om olagliga direktavvisningar, så kallade pushbacks, och andra övergrepp vid EU:s yttre gränser visar på allvarliga brister i unionens migrationspolitik.

Vänsterpartiet vill på sikt avveckla EU:s gräns- och kustbevakningsbyrå Frontex. Så länge verksamheten finns kvar måste det säkerställas att den respekterar asylrätten, internationell rätt och skyldigheten att rädda människor i sjönöd.

Civilsamhällets räddningsinsatser på Medelhavet är livsviktiga och får inte motarbetas eller kriminaliseras. EU och dess medlemsländer måste ta ett större ansvar för att människor inte ska behöva dö vid Europas gränser. Det är även av stor vikt att Sverige inom EU samarbetar med de medlemsländer som vill föra en mer human och välkomnande flyktingpolitik. Ett sådant samarbete är särskilt viktigt när möjligheterna att förändra EU:s gemensamma regelverk är begränsade.

4 En human och rättssäker utlänningslagstiftning

Begränsningslagen från 2016 och ändringarna i utlänningslagen sommaren 2021 innebar en kraftig omsvängning av svensk migrationspolitik. Tidsbegränsade uppehållstillstånd blev huvudregel och möjligheterna till familjeåterförening begränsades. Vänsterpartiet motsatte sig denna utveckling. Tillfälliga tillstånd skapar oro och ovisshet och försvårar människors möjligheter att planera sin framtid, studera, arbeta och bygga ett liv i Sverige.

Tidöregeringen har drivit åtstramningen vidare. Genom riksdagens beslut den 9 juni 2026 med anledning av proposition 2025/26:262 utmönstrades möjligheten att bevilja permanenta uppehållstillstånd för flera grupper, däribland skyddsbehövande, med vissa övergångsbestämmelser. Lagändringarna började i huvudsak gälla den 12 juli 2026. Beslutet innebär också att svensk rätt anpassas till EU:s migrations- och asylpakt och att rätten till offentligt biträde begränsas i delar av asylprocessen.

Vi vill att rättigheter och trygghet ska vara en väg till integration. En politik som försämrar levnadsvillkoren för att avskräcka människor från att söka skydd eller få dem att lämna Sverige splittrar samhället. En stark välfärd som omfattar alla ger bättre förutsättningar att skapa ett tryggt och jämlikt samhälle. Det behövs ett nytt paradigmskifte som bygger på solidaritet, rättssäkerhet och långsiktig trygghet.

4.1 Permanenta uppehållstillstånd som huvudregel

Permanenta uppehållstillstånd ska åter vara huvudregel för den som beviljas skydd i Sverige. Tillfälliga tillstånd har skapat en långvarig otrygghet som påverkar arbete, studier, familjeliv och psykisk hälsa. De förändringar som genomförts 2021 och 2026 behöver därför omprövas. En återgång måste också omfatta fungerande övergångsbestämmelser: den som redan lever med ett tidsbegränsat tillstånd ska inte lämnas kvar i ett parallellt och mer osäkert system.

En samlad översyn bör klarlägga hur skyddsbehövande och andra berörda grupper kan få permanent uppehållstillstånd, med rättssäker prövning och respekt för internationella åtaganden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.2 Medborgarskap – en väg till full delaktighet

Svenskt medborgarskap är en viktig del av möjligheten att fullt ut delta i samhället. De skärpta regler som infördes under 2026 innebär högre trösklar och riskerar att särskilt

drabba personer med svag ekonomisk ställning, långvarig sjukdom eller svårigheter att styrka sin identitet trots lång hemvist i Sverige. Vänsterpartiet motsatte sig dessa åtstramningar och anser att de senaste årens skärpningar av medborgarskapslagen behöver ses över och ändras. Kraven på försörjning, hemvist och andra villkor måste vara rimliga, proportionerliga och förenliga med en inkluderande syn på medborgarskapet.

Ett särskilt problem gäller människor som kommer från länder vars identitetshandlingar inte godtas som tillräcklig bevisning av svenska myndigheter. För dessa personer kan det vara mycket svårt, eller i praktiken omöjligt, att styrka sin identitet på det sätt som krävs för svenskt medborgarskap. Det innebär att människor som länge har levt ett hederligt liv i Sverige i så många som 15 år eller mer – arbetat, bildat familj och etablerat sig i samhället – fortfarande saknar en reell möjlighet att bli svenska medborgare. Vänsterpartiet anser att detta är orimligt. Det måste finnas en fungerande och rättssäker möjlighet att göra sin identitet sannolik när fullständig dokumentation omöjligen går att få fram. Långvarig hemvist i Sverige och konsekventa identitetsuppgifter över tid måste kunna tillmätas betydelse. Människor ska inte riskera att permanent utestängas från svenskt medborgarskap på grund av dokumentationskrav som de saknar faktiska möjligheter att uppfylla.

En annan särskilt viktig fråga gäller de personer som redan hade ansökt om svenskt medborgarskap när de nya reglerna trädde i kraft den 6 juni 2026. De ska inte behöva få förutsättningarna förändrade under pågående handläggning. Vänsterpartiet anser därför att det behövs övergångsbestämmelser som säkerställer att ansökningar som lämnats in före ikraftträdandet kan prövas enligt de tidigare reglerna. Det bör även prövas hur personer som fått avslag eller återtagit sin ansökan till följd av de skärpta kraven kan omfattas av en rättvis lösning. Långa handläggningstider får inte innebära att människor går miste om möjligheten till medborgarskap på villkor som gällde när de ansökte. Migrationsverkets handläggning behöver bli snabbare och mer rättssäker.

Vänsterpartiet anser mot denna bakgrund att regeringen bör se över och ändra de senaste årens skärpningar av medborgarskapslagen, inklusive identitetskraven och behovet av övergångsbestämmelser för redan ingivna ansökningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.3 Migrationsverkets handläggningstider

Migrationsverkets långa handläggningstider är ett allvarligt problem som drabbar människor som under lång tid tvingas leva i ovisshet om sin framtid. Det kan få stora konsekvenser för möjligheterna att planera sitt liv, återförenas med sin familj och etablera sig i samhället. Trots återkommande kritik har problemen med långa väntetider och stora ärendebalanser inte åtgärdats i tillräcklig utsträckning. Det finns exempel på människor som fått vänta i upp till fem år på besked om svenskt medborgarskap. Att människor ska behöva vänta så länge på beslut som är avgörande för deras liv är fullständigt oacceptabelt och väcker allvarliga frågor om rättssäkerheten. De långa väntetiderna riskerar dessutom att undergräva förtroendet för myndigheterna.

Vänsterpartiet anser att regeringen behöver ta ett större ansvar för att komma till rätta med de långa väntetiderna. Det kräver en samlad analys av orsakerna till problemen och konkreta åtgärder för att minska ärendebalanserna, bland annat genom en översyn av myndighetens resurser och hur dessa används. Kortare handläggningstider får dock inte uppnås på bekostnad av rättssäkerheten eller kvaliteten i prövningarna.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser Vänsterpartiet att regeringen bör återkomma med en konkret handlingsplan för att förkorta Migrationsverkets handläggningstider och minska ärendebalanserna.

Planen bör även omfatta en översyn av behovet av ökade eller omfördelade resurser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.4 Humanitära uppehållstillstånd

Genom proposition 2023/24:18 begränsades möjligheterna att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl. Ändringarna trädde i kraft den 1 december 2023. Bland annat togs den särskilda möjligheten att bevilja uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter bort. Därmed försämrades möjligheterna att bevilja uppehållstillstånd för människor som har starka humanitära skäl att få stanna i Sverige. Vänsterpartiet motsatte sig dessa försämringar och anser att det behövs en bredare möjlighet till uppehållstillstånd av humanitära skäl. Den humanitära tillståndsgrunden måste kunna fånga upp tungt vägande individuella omständigheter som inte tillräckligt beaktas inom andra tillståndsgrunder. Även brittiska medborgare som bott länge i Sverige har efter Brexit riskerat utvisning. Trots att dessa fall omfattas av ett särskilt regelverk visar de på vikten av att ta hänsyn till stark anknytning och individuella omständigheter.

Särskild hänsyn ska tas till barns och ungas anknytning till Sverige, men möjligheten ska också omfatta andra situationer där starka humanitära skäl talar för uppehållstillstånd. De särskilda problemen för unga som vuxit upp i Sverige behandlas närmare i avsnitten nedan. Även personer som redan har utvisats eller lämnat Sverige måste kunna få starka humanitära skäl och anknytning till landet beaktade vid en ny prövning, enligt vad som anförs nedan.

Regeringen bör återinföra en bredare möjlighet till uppehållstillstånd av humanitära skäl, där särskild hänsyn tas till barns och ungas anknytning till Sverige. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.5 Villkoren för asylsökande och personer med tillfälligt skydd

Människor som söker skydd i Sverige behöver rimliga levnadsvillkor och möjlighet till utbildning och meningsfull sysselsättning under väntan på besked. Detsamma gäller dem som fått tillfälligt skydd efter Rysslands invasion av Ukraina. Låga ersättningar och begränsad tillgång till utbildning och trygghetssystem skapar ekonomisk och social utsatthet och försvårar möjligheterna att etablera sig i samhället.

Dagersättningen för asylsökande har i princip legat på samma nivå sedan 1994 och är i dag så låg att den inte ger förutsättningar för en rimlig levnadsstandard. Den ekonomiska utsattheten riskerar att leda till försämrad hälsa, social isolering och ökad sårbarhet för exploatering. Vänsterpartiet anser därför att dagersättningen bör höjas till nivån för riksnormen i försörjningsstödet och därefter följa dess utveckling.

Mottagandelagen (2026:999), som trädde i kraft den 1 oktober 2026, innebär ytterligare skärpningar. De nya reglerna om dagersättning riskerar att fördjupa fattigdomen och utsattheten bland asylsökande. Även inskränkningar i rörelsefriheten och andra oproportionerliga ingrepp i privatlivet riskerar att undergräva rättssäkerheten, försämra levnadsvillkoren och motverka integrationen.

Tillgång till språkundervisning, studier och andra utbildningsinsatser är också avgörande för människors möjligheter att skapa sig en trygg tillvaro och bli delaktiga i samhället. Asylsökande har i dag inte någon generell rätt till SFI. Personer med tillfälligt skydd som inte är eller ska vara folkbokförda saknar också denna rätt, även om kommunerna kan erbjuda undervisning. Vänsterpartiet anser att alla som söker skydd i Sverige ska ha rätt till språkundervisning.

Vissa förbättringar har genomförts för personer med tillfälligt skydd från Ukraina. Folkbokförda personer har fått tillgång till etableringsprogrammet och sedan den 1

januari 2026 kan personer som haft uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet i minst tolv månader få studiehjälp och studiemedel. Även möjligheten till folkbokföring efter tolv månader är ett steg framåt, men Vänsterpartiet motsätter sig den särskilda spärrtid som innebär att människor under sitt första år i Sverige hålls utanför viktiga rättigheter och stödinsatser. Fortfarande finns grupper som faller utanför stöden, bland annat personer som ännu inte är folkbokförda, unga som studerar och äldre som inte omfattas av arbetsmarknadsinsatser. Även för dessa grupper måste tillgången till utbildning, möjligheter att arbeta, ekonomisk trygghet och andra stödinsatser förbättras.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser Vänsterpartiet att regeringen bör reformera mottagandesystemet för att förbättra levnadsvillkoren för asylsökande och personer med tillfälligt skydd, bland annat genom höjd dagersättning, rätt till språkundervisning och förbättrade möjligheter att arbeta. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Barn, unga och rätten till en ny prövning

Barn på flykt befinner sig ofta i en särskilt utsatt situation och har rätt till trygghet, skydd och en rättssäker prövning. Barnkonventionen gäller alla barn, oavsett ursprung eller migrationsstatus. Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn, och varje barn ska ges möjlighet att komma till tals och få sina rättigheter tillgodosedda. Vänsterpartiet anser att barns rättigheter måste få ett verkligt genomslag i migrationspolitiken och inte underordnas politiska mål om minskad invandring.

Barn som söker asyl har rätt till en individuell och rättssäker prövning där deras egna erfarenheter och skyddsskäl beaktas. Barn kan utsättas för särskilda former av förföljelse, exempelvis tvångsrekrytering till väpnade grupper, barnäktenskap, könsstympning eller våld och övergrepp som särskilt riktas mot barn. Dessa omständigheter måste uppmärksammas och ges tillräcklig betydelse i asylprövningen. Barnets rätt att komma till tals behöver också stärkas och asylutredningar som rör barn ska genomföras av personal med särskild barnkompetens. Långa väntetider riskerar att få särskilt allvarliga konsekvenser för barn.

Därför bör det även införas en tidsgräns för när asylutredningar som rör barn ska påbörjas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.1 Stoppa utvisningarna av unga vuxna

18-årsgränsen är viktig för barns starkare rättighetsskydd men får inte medföra att en ung människas trygghet, anknytning och familjeband plötsligt saknar betydelse. Det är orimligt att unga människor som vuxit upp i Sverige, gått i svensk skola och har sina familjer här ska riskera att utvisas enbart för att de fyllt 18 år.

De ändringar som riksdagen beslutade om den 13 augusti 2026 ger vissa unga under 21 år möjlighet till fortsatt uppehållstillstånd efter att de fyllt 18 år (prop. 2025/26:301). Förändringarna är dock otillräckliga och innebär att unga som tidigare haft uppehållstillstånd på grund av anknytning som barn, fortfarande riskerar att utvisas när de inte längre omfattas av reglerna för barn. Problemet gäller även personer som hunnit fylla 21 år.

Vänsterpartiet har därför tagit initiativ i riksdagens socialförsäkringsutskott till en tillfällig stopplag mot utvisningar av unga vuxna, de så kallade tonårsutvisningarna. Stopplagen avser specifikt unga som tidigare beviljats uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning som barn och som riskerar utvisning när de inte längre omfattas av reglerna för barn. Syftet är att förhindra nya utvisningsbeslut och verkställigheter för denna avgränsade grupp i avvaktan på en långsiktig lösning. För dem som redan har utvisats eller lämnat Sverige behövs också möjlighet till en ny individuell prövning, vilket behandlas i ett särskilt avsnitt nedan.

Regeringen bör återkomma med förslag som förhindrar att unga som tidigare beviljats uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning som barn, utvisas till följd av att de uppnått vuxen ålder. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.2 Stärk skyddet för andra unga som vuxit upp i Sverige

Utöver den särskilda grupp som omfattas av initiativet till en stopplag finns ett bredare problem med att unga människor riskerar utvisning när de fyller 18 år. Även andra unga som kommit till Sverige som barn, däribland ensamkommande, kan hamna i en situation där de saknar möjlighet att stanna trots att de tillbringat en stor del av sin uppväxt här, gått i svensk skola, lärt sig språket och utvecklat en stark anknytning till landet.

Många av dessa unga har drabbats hårt av de senaste årens förändringar av migrationslagstiftningen, långa handläggningstider och osäkra tillståndsregler. För ensamkommande unga har bland annat bristerna i den så kallade gymnasielagen bidragit

till att människor som etablerat sig i Sverige ändå riskerar att utvisas eller hamna i en situation där de saknar laglig möjlighet att stanna. Att fylla 18 år kan innebära att skydd och rättigheter förändras drastiskt, trots att den unges faktiska livssituation och anknytning till Sverige är densamma.

Vänsterpartiet anser att lagstiftningen måste ta större hänsyn till dessa ungas individuella omständigheter och anknytning till Sverige. Den som kommit hit som barn och tillbringat sina formativa år i landet måste ges rimliga möjligheter att få stanna, även om personen hunnit fylla 18 år under asylprocessen, eller till följd av långa handläggningstider. Vi anser också att asylsökande som huvudregel ska bedömas utifrån sin ålder vid ansökningstillfället, så att myndigheternas handläggningstider inte leder till att barn förlorar rättigheter.

Vänsterpartiet anser därför att regeringen bör återkomma med förslag som stärker möjligheterna till uppehållstillstånd för unga som kommit till Sverige som barn och utvecklat en stark anknytning till landet, däribland ensamkommande unga. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.3 Möjlighet till ny prövning efter utvisning vid stark anknytning till Sverige

De senaste årens skärpningar av migrationslagstiftningen har inneburit att människor som levt länge i Sverige och utvecklat en stark anknytning till landet har utvisats eller tvingats lämna Sverige. Det gäller bland annat unga som vuxit upp här, personer som etablerat sig genom arbete och studier samt människor som har sin familj och stora delar av sitt liv i Sverige. För många har utvisningen inneburit att familjer splittrats och att människor tvingats lämna det land som blivit deras hem.

Vänsterpartiet anser att det måste finnas en möjlighet till ny individuell prövning för personer som redan utvisats eller lämnat Sverige, men som har en särskilt stark anknytning till landet eller har nära familjeband här. Det bör gälla även när ett tidigare utvisningsbeslut har fått laga kraft. Vid prövningen ska särskild hänsyn tas till långvarig vistelse i Sverige, anknytning som etablerats under uppväxten, familjerelationer och andra tungt vägande humanitära omständigheter. Möjligheten ska avse personer som inte har gjort sig skyldiga till grov brottslighet.

En sådan ordning ska inte innebära en automatisk rätt till uppehållstillstånd, utan säkerställa att människor som har starka skäl att återvända får en verklig möjlighet att få sin situation prövad på nytt.

Regeringen bör därför återkomma med förslag som möjliggör en sådan prövning och undanröjer rättsliga och praktiska hinder för att ansöka om uppehållstillstånd från utlandet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Hbtqia-personers och kvinnors rättigheter i asylprocessen

RFSL:s rättsutredningar från 2020 och 2023, som tillsammans omfattar över 3 360 beslut och domar, visar på allvarliga och återkommande brister i bedömningen av hbtqia-personers asylskäl. I granskningen från 2023 var 96 procent av de 1 360 granskade avgörandena avslag. Siffran avser det undersökta urvalet och inte samtliga hbtqia-asylärenden i Sverige. RFSL konstaterade att många tidigare uppmärksammade rättssäkerhetsbrister kvarstod trots långvarig kritik.

Även Statskontoret har i rapporten *Många öar små – Migrationsverkets styrning och uppföljning av den rättsliga kvaliteten i asylprocessen* (2024:14) uppmärksammat brister i Migrationsverkets rättsliga kvalitet och enhetlighet, bland annat i hbtqi- och konvertitärenden. RFSL har även under 2025 uppmärksammat fortsatta problem i bedömningen av hbtqia-personers skyddsskäl. Granskningarna visar sammantaget på ett betydande behov av att stärka rättssäkerheten.

Ett återkommande problem är att trovärdighetsbedömningar bygger på stereotypa föreställningar om vilka erfarenheter och känslor en hbtqia-person förväntas kunna beskriva, utan tillräcklig hänsyn till individuella förutsättningar. Asylsökande får inte heller förväntas dölja sin sexuella läggning, könsidentitet eller sitt könsuttryck för att undvika förföljelse. Att skyddsskäl förs fram sent i processen måste bedömas med förståelse för exempelvis rädsla, skam, tabu och tidigare utsatthet.

Vänsterpartiet delar RFSL:s kritik och anser att det krävs ytterligare åtgärder för att säkerställa en rättssäker och likvärdig prövning. Det behövs systematisk kvalitetssäkring av hbtqia-asylärenden, återkommande utbildning av berörd personal och bättre uppföljning av hur ärendena handläggs och avgörs. Även tillgången till tolkar med relevant kunskap om hbtqia-frågor behöver säkerställas. Regeringen bör se till att identifierade rättssäkerhetsbrister leder till konkreta förändringar i Migrationsverkets arbetssätt.

6.1 En rättssäker asylprövning

Bristerna i prövningen av hbtqia-personers asylskäl måste också ses i ett bredare sammanhang. Rättssäkerheten i asylprocessen har återkommande kritiserats, bland annat när det gäller trovärdighetsbedömningar, landinformation, tolkning och bristande enhetlighet i bedömningarna. Sådana brister kan få särskilt allvarliga konsekvenser i ärenden där skyddsskälen är svåra att berätta om eller dokumentera.

Vänsterpartiet anser att rättssäkerheten behöver stärkas genom en granskning av asylprocessen, från utredning och bedömning av skyddsskäl till beslut och överprövning. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt hur hbtqia-personers skyddsskäl bedöms. De brister som RFSL och Statskontoret uppmärksammat måste åtgärdas och Migrationsverket måste säkerställa en individuell, enhetlig och rättssäker prövning.

Vänsterpartiet anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att stärka rättssäkerheten för hbtqia-personer i asylprocessen, med utgångspunkt i de brister som uppmärksammats av RFSL. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.2 Kvinnors rättigheter i migrations- och asylprocessen

Kvinnor på flykt kan utsättas för särskilda former av förföljelse och övergrepp som måste uppmärksammas och bedömas korrekt i asylprocessen. Det kan handla om sexuellt och könsrelaterat våld, könsstympning, tvångsäktenskap, hedersrelaterat förtryck och människohandel. Även förföljelse på grund av att kvinnor bryter mot diskriminerande lagar och sociala normer måste beaktas. Könsrelaterad förföljelse ska erkännas som grund för internationellt skydd och kvinnors individuella skyddsbehov måste utredas och prövas rättssäkert.

Det finns särskilda utmaningar i utredningen av kvinnors asylskäl. Erfarenheter av sexuellt våld, hot och andra övergrepp kan vara svåra att berätta om, inte minst på grund av trauma, rädsla, skam eller tidigare erfarenheter av myndigheter. Kvinnor som söker asyl tillsammans med en partner eller andra familjemedlemmar måste ges möjlighet att framföra sina egna skyddsskäl utan påverkan från närstående. Det kräver individuella utredningar, personal med relevant kompetens och tillgång till kvalificerade tolkar. Även omständigheter som kommer fram senare i processen måste kunna bedömas med hänsyn till den enskildes situation.

Kvinnors rätt till trygghet och självbestämmande måste också värnas inom anhöriginvandringen. Den som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning

till en partner kan hamna i en särskilt utsatt situation om relationen präglas av våld eller andra allvarliga kränkningar. Rädslan för att förlora uppehållstillståndet kan försvåra möjligheten att lämna relationen. Det finns bestämmelser som under vissa förutsättningar möjliggör fortsatt uppehållstillstånd när en relation upphör på grund av våld, men det är viktigt att reglerna ger ett tillräckligt starkt skydd och att beviskraven tar hänsyn till svårigheterna att dokumentera övergrepp. Ingen ska behöva stanna kvar i en våldsam relation av rädsla för utvisning.

Vänsterpartiet anser att kvinnors rättigheter och individuella skyddsbehov måste få större genomslag i migrations- och asylprocessen. Det behövs en stärkt och mer enhetlig prövning av könsrelaterade asylskäl, bättre kunskap om våld och förtryck samt tryggare förutsättningar för kvinnor att berätta om sina erfarenheter. Även skyddet för personer som riskerar att förlora sitt uppehållstillstånd när de lämnar en våldsam relation behöver ses över och stärkas.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser Vänsterpartiet att regeringen bör vidta åtgärder i syfte att stärka kvinnors rättssäkerhet och skydd mot könsrelaterad förföljelse och våld i migrations- och asylprocessen, inklusive skyddet vid brusten anknytning till följd av våld eller andra allvarliga kränkningar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Familjeåterförening

Familjens enhet har ett starkt skydd i internationella konventioner. Barnkonventionen anger att ansökningar om familjeåterförening ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt och att barnets bästa ska komma i främsta rummet. Familjeåterförening är dessutom en av få lagliga vägar till Sverige och kan minska farliga resor.

Genom återkommande lagändringar, bland annat 2023 och 2026, har möjligheterna till anhöriginvandring begränsats ytterligare. De skärpningar som riksdagen beslutade om i augusti 2026 och som trädde i kraft den 1 oktober samma år innebär bland annat en tvåårig väntetid för vissa anknytningspersoner och försörjningskrav i fler situationer. Vänsterpartiet motsätter sig denna restriktiva utveckling. Möjligheten att leva tillsammans med sin familj skapar trygghet och bättre förutsättningar att lära sig språket, utbilda sig och etablera sig i samhället.

Rätten att leva tillsammans med sin familj ska inte vara beroende av en viss inkomst eller en bostad av en viss storlek. Skärpta försörjnings- och bostadskrav, liksom långa

väntetider, riskerar att hålla makar, barn och andra nära anhöriga åtskilda under många år. Vänsterpartiet vill därför avskaffa de oproportionerliga försörjnings- och bostadskraven och säkerställa att regelverket innehåller tillräckliga undantag för att värna rätten till familjeliv och barnets bästa. Även de åldersgränser som tillämpas vid familjeåterförening behöver ses över. Att ett barn fyller 18 år kan få avgörande betydelse för möjligheten att återförenas med sina föräldrar och syskon, trots att familjebanden och behovet av att leva tillsammans inte upphör vid myndighetsdagen. Det är särskilt orimligt när långa handläggningstider eller andra omständigheter utanför familjens kontroll leder till att möjligheten till återförening går förlorad. Vänsterpartiet anser därför att 18-årsgränsen vid familjeåterförening bör avskaffas och att lagstiftningen i större utsträckning ska utgå från familjens faktiska relationer och behov. Möjligheten till familjeåterförening måste också kunna omfatta personer som tidigare utvisats eller tvingats lämna Sverige, när starka familjeband motiverar en ny individuell prövning.

Vidare anser Vänsterpartiet att den tidigare så kallade sista länken-bestämmelsen, som gjorde det möjligt för en ensam kvarvarande familjemedlem i hemlandet att återförenas med sin familj i Sverige, bör återinföras. Likaså måste praktiska hinder för familjeåterförening undanröjas. Krav på att resa till svenska beskickningar i andra länder för intervjuer, svårigheter att få inresetillstånd och långa handläggningstider kan i praktiken omöjliggöra familjeåterförening även när lagens krav är uppfyllda.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser Vänsterpartiet att regeringen bör vidta åtgärder för att stärka rätten till familjeåterförening och undanröja de rättsliga och praktiska hinder som i dag försvårar för familjer att återförenas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Återvändande och verkställighetshinder

Återvändandepolitiken ska bygga på rättssäkerhet och mänsklig värdighet. Svenska Röda Korsets erfarenheter visar betydelsen av behovsanpassad rådgivning, materiell och psykosocial förberedelse samt stöd till återetablering. Stödet behöver omfatta fler nationaliteter och anpassas till särskilt utsatta grupper.

Delmis rapport *De som inte får stanna: Att implementera återvändandepolitik* (2020:1) och Riksrevisionens granskning *Återvändandeverksamheten – resultat, kostnader och effektivitet* (RiR 2020:7) lyfter behov av bättre samordning och styrning.

Migrationspolitikens olika mål behöver samverka. Korta handläggningstider, en rättssäker prövning och tydlig information kan öka förtroendet för besluten och underlätta ett återvändande när skyddsskäl saknas.

Delmis studier av personer som återvänt till Afghanistan och Irak visar också att bristande information och traumatiska erfarenheter kan försvåra förståelsen av ett återvändandebeslut. Det finns ett glapp mellan målet om hållbar återintegration och många återvändares verklighet. Tolktjänster och offentliga ombud behöver stärkas, stödprogram anpassas till individen och insatser följas upp och utvärderas. Lagliga möjligheter till arbete och studier kan bidra till ett mer hållbart återvändande och minska riskfylld återmigration.

8.1 Avskaffa de kraftigt höjda återvandringsbidragen

Tidöregeringens kraftigt höjda återvandringsbidrag innebär att stora offentliga belopp kan betalas ut för att människor ska lämna Sverige. Vänsterpartiet motsätter sig denna inriktning. Ekonomiska incitament får inte ersätta en politik som ger människor trygghet, jämlika livsvillkor och verkliga möjligheter att delta i samhället. Det finns också skäl att ifrågasätta hur effektiv och ändamålsenlig reformen är och vilka konsekvenser den får för berörda familjer.

Reformen bör därför dras tillbaka. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8.2 Praktiska verkställighetshinder

En del personer som fått avslag på sin asylansökan kan inte återvända till sina ursprungsländer av praktiska skäl utanför deras kontroll. Det kan exempelvis handla om statslösa personer som saknar ett land som tar emot dem, stater som vägrar ta emot sina medborgare eller svårigheter att få nödvändiga resehandlingar. Dessa människor riskerar att hamna i en långvarig rättslig och humanitär limbosituation, utan möjlighet att vare sig återvända eller få uppehållstillstånd i Sverige. Att försämra deras levnadsvillkor löser inte de praktiska hindren utan riskerar i stället att öka antalet människor som lever som papperslösa.

Problematiken uppmärksammades redan i utredningen *Uppehållstillstånd på grund av praktiska verkställighetshinder och preskription* (SOU 2017:84) och har åter aktualiserats genom utredningen *Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om*

återreseförbud (SOU 2024:10) och de skärpta preskriptionsregler som trädde i kraft 2025. Bland annat Institutet för mänskliga rättigheter har kritiserat förändringarna och framhållit behovet av att se över reglerna om verkställighetshinder för att stärka rättssäkerheten. De nya preskriptionsreglerna riskerar dessutom att förvärra situationen för människor som inte kan lämna Sverige av skäl de själva inte råder över.

Vänsterpartiet anser att människor som inte har gjort sig skyldiga till grov brottslighet och som under lång tid inte kan återvända på grund av praktiska verkställighetshinder utanför deras kontroll måste ges en reell möjlighet att beviljas uppehållstillstånd.

Regeringen bör därför återkomma med förslag som möjliggör uppehållstillstånd i sådana situationer, så att människor inte tvingas leva under långvarig rättslig osäkerhet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9 Återinför möjligheten till spårbyte

Invandring har bidragit till Sveriges utveckling. Den som etablerat sig på arbetsmarknaden, försörjer sig och bidrar till samhället behöver rimliga möjligheter att fortsätta sitt liv här.

Den 1 april 2025 avskaffades möjligheten till spårbyte, det vill säga att efter avslag på en asylansökan ansöka om uppehållstillstånd för arbete inifrån Sverige. Avskaffandet drabbar människor som arbetat och levt lagligt här, liksom deras familjer. Att de måste lämna landet och sin anställning för att söka tillstånd från utlandet skapar lidande och innebär att viktig arbetskraft går förlorad.

Personer som har svårt att resa till hemlandet på grund av praktiska verkställighetshinder drabbas särskilt hårt. Fler riskerar att bli papperslösa och exploateras på arbetsmarknaden. Vi motsatte oss avskaffandet och anser därför att möjligheten till spårbyte bör återinföras, samtidigt som konsekvenserna för dem som redan drabbats ses över.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vår politik om arbetskraftsinvandring utvecklas närmare i riksdagsmotionen 2025/26:307, *Ordning och reda på arbetsmarknaden*.

10 En sammanhållen översyn av utlänningslagstiftningen

Utlänningslagstiftningen har genom återkommande reformer, tillfälliga undantag, nya tillståndsgrunder och övergångsbestämmelser blivit alltmer svåröverskådlig. Regler om asyl, anhöriginvandring, försörjningskrav och permanenta uppehållstillstånd samverkar med medborgarskapsreglerna på sätt som kan vara mycket svåra att förstå för den enskilde. Inte heller myndigheter, domstolar eller juridiska ombud har alltid enkla förutsättningar att överblicka de samlade konsekvenserna. När människor inte kan förutse vilka regler som gäller eller hur deras rättigheter påverkas riskerar rättssäkerheten och förtroendet för systemet att försvagas.

Vänsterpartiet anser därför att det inte räcker med punktvisa justeringar. Det behövs en fullständig och sammanhållen översyn av utlänningslagstiftningen, där även samspelet med medborgarskapsreglerna uppmärksammas. I en sådan översyn måste särskild hänsyn tas till barns rättigheter och säkerställas att barnkonventionen får fullt genomslag i lagstiftningen. Det gäller bland annat barns rätt att komma till tals, att få sina egna skyddsskäl prövade och att barnets bästa ges tillräcklig betydelse i beslut som rör dem. Målet måste vara ett enhetligt, mer lättöverskådligt, rättssäkert och humant regelverk med tydliga övergångsbestämmelser och ett starkt skydd för grundläggande rättigheter.

Vänsterpartiet anser mot denna bakgrund att regeringen bör genomföra en sammanhållen översyn av utlänningslagstiftningen i syfte att skapa ett tydligare, mer rättssäkert och humant regelverk. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Jennifer Merelaid Hankins (V)

Nadja Awad (V)

Linnea Bengtsson (V)

Daniel Bernmar (V)

Ida Gabrielsson (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Jonas Lindberg (V)

Frida Tånghag (V)